

Vraag en antwoord van veel gestelde vragen verkenningfase watersysteemmaatregelen Alblasserwaard

Algemeen

Waarom is er een visie voor 2050 op het watersysteem van de Alblasserwaard opgesteld?

De hoeveelheid water in de Alblasserwaard die afgevoerd moet worden is in de loop der jaren steeds meer geworden. Door klimaatverandering zal dit alleen nog maar toenemen. Het zorgt niet alleen voor meer hoosbuien, ook komen steeds grotere periodes van droogte en lagere rivierwaterstanden voor. Hierdoor komt zout water landinwaarts.

Daarnaast zijn in de loop der eeuwen onlogische afwateringen ontstaan. Zo wordt het water uit Gorinchem helemaal naar Kinderdijk afgevoerd.

Bovendien voldoet een groot deel van de boezemkades niet aan de gestelde veiligheidsnormen. Maar liefst 106 van de 237 km voldoet niet aan de gestelde normen. Door het nemen van verschillende maatregelen kan de opgave aan kadeversterking gereduceerd worden. Hoeveel kilometer kadeversterking er alsnog nodig is, is op dit moment nog niet bekend.

Het waterschap heeft daarom een visie opgesteld om structureel een oplossing te bieden voor de aan- en afvoer van water en de opgave voor de kadeverbetering. Door aanpassingen in het watersysteem zal een nieuwe indeling ontstaan van de Overwaard en Nederwaard in de Alblasserwaard.

Wat houdt de verkenningfase van de watersysteemmaatregelen in de Alblasserwaard in?

In de verkenningfase worden verschillende alternatieven van de maatregelen onderzocht. Per alternatief wordt bekeken wat het effect is op de omgeving, of er draagvlak is, wat de kosten zijn en of gelijktijdig kansen vanuit de omgeving kunnen worden meegenomen. Ook worden schetsontwerpen en grove kostenramingen gemaakt. Als alles in kaart is gebracht kan het bestuur van het waterschap besluiten nemen om bepaalde maatregelen verder in detail uit te laten werken. De maatregelen die gekozen worden noemen we het voorkeursalternatief. De [planning \(link\)](#) van de verkenningfase loopt van oktober 2018 tot en met begin 2020.

Welke maatregelen worden onderzocht in de verkenningfase?

De watersysteemmaatregelen die we onderzoeken zijn:

- een nieuw boezemgemaal nabij Hardinxveld
- een eventueel toekomstig nieuw boezemgemaal nabij Groot-Ammers
- een afsluitmiddel in het Achterwaterschap
- een opening in de Middelkade in Kinderdijk nabij de huidige sluis
- een verlaging van het boezempeil van het Achterwaterschap met 15 cm
- een afsluitmiddel in de Graafstroom
- een verplaatsing van het poldergemaal laag Blokland (van de Graafstroom naar de Ottolandse Vliet).

Wat is een boezemsysteem/de boezem?

De Alblasserwaard bestaat uit verschillende polders. Via een stelsel van watergangen (sloten) en een poldergemaal wateren deze polders af op de hoofd watergangen (de boezem). Via de boezemgemaal wordt het water bij Kinderdijk afgevoerd naar de Lek. Als gevolg van ontwatering van de polders treedt bodemdaling op door oxidatie en inklinking van veengrond. In de loop van de eeuwen zijn hierdoor de polders enkele meters gedaald. De boezems liggen daardoor in het algemeen hoger in het landschap dan de polders.

In de visie staan nog meer maatregelen genoemd. Wat gebeurt daarmee?

De visie is zo opgesteld dat deze 'adaptief' is. Dat wil zeggen dat indien blijkt dat bijvoorbeeld de klimaatverandering sneller gaat of extremer wordt, er aanvullende maatregelen getroffen kunnen worden. Er zijn al enkele maatregelen in beeld, zoals nieuwe waterbergingsgebieden of een gemaal nabij Ameide. Deze maatregelen worden pas opgepakt als in de toekomst blijkt dat de noodzaak hiervoor aanwezig is.

Op welke manier kan de omgeving ideeën, zorgen, wensen of aandachtspunten inbrengen?

Voor de verkenning van de watersysteemmaatregelen worden bijeenkomsten georganiseerd, de zogenaamde meedenkbijeenkomsten. De aandachtspunten, zorgen, wensen, kansen en de aanvullende alternatieven of varianten die ingebracht zijn, neemt het waterschap mee in de verdere uitwerkingen. De effecten op de omgeving, draagvlak en geraamde kosten komen daarbij aan bod. Ook informeren we de deelnemers bij een volgende ronde meedenktafels wat er met hun inbreng is gedaan en is er gelegenheid om aan te geven welke alternatieven het meeste aanspreken. Dit wordt tevens meegenomen in de besluitvorming.

Worden effecten op het milieu ook meegenomen in de verkenningsfase?

Ja. Voor de keuze van een nieuw boezemgemaal en de verschillende watersysteemmaatregelen worden milieuaspecten meegenomen in de uitwerking en afweging. Denk hierbij aan waterkwaliteit, natuur, bodem, landschap, gebouwen, infrastructuur, archeologie, recreatie, landschap en cultuurhistorie.

Afweging een of twee gemalen

Waarom is het nodig een keuze te maken tussen 1 of 2 gemalen?

Er zijn berekeningen gemaakt hoeveel maalcapaciteit er nodig is om al het water af te kunnen voeren en de manier waarop het water naar de gemalen stroomt. Het bouwen van één gemaal kan goedkoper zijn dan het bouwen van twee gemalen. Echter, er zijn verschillende redenen waarom toch voor twee gemalen gekozen zou kunnen worden. Twee gemalen zorgen voor een robuuster watersysteem, met meer flexibiliteit en de mogelijkheid om in te spelen op onvoorziene ontwikkelingen. Twee gemalen brengen ook 'zachte' voordelen met zich mee zoals bijvoorbeeld de mogelijkheid dat vissen zich kunnen verplaatsen en een extra punt voor wateraanvoer. Daarnaast is het de vraag of het huidige boezemsysteem alle neerslag die in de toekomst wordt verwacht wel kan verwerken. Dan is het mogelijk beter om het water aan twee zijdes van de Alblasserwaard uit te malen. Op die manier is het waterpeil op de boezems beter te beheersen en hoeven minder kades verbeterd te worden.

Hoe maken jullie de keuze voor 1 of 2 gemalen?

De keuze wordt gemaakt na afweging van alle relevante aspecten zoals; draagvlak, kosten, ruimtelijke impact, effecten op de omgeving, landschap, infrastructuur, natuur, bodem en de mate van toekomstbestendigheid van het watersysteem die met de keuze voor 1 of 2 gemalen behaald wordt.

Kan de extra benodigde gemaalcapaciteit niet in Kinderdijk worden gerealiseerd?

Als gevolg van klimaatverandering neemt de hoeveelheid neerslag toe en daardoor de benodigde afvoercapaciteit van de Alblasserwaard. Het water uit het oostelijke deel van de Alblasserwaard moet via o.a. het Achterwaterschap kilometers afleggen in westelijke richting. De wind waait juist vaak uit westelijke richting. Deze wind houdt als het ware het water tegen. Extra gemaalcapaciteit in Kinderdijk is daarom niet zinvol. Om aan dit probleem het hoofd te kunnen bieden is in de watersysteemvisie vastgesteld dat het water uit het oostelijke deel van de Alblasserwaard een stuk oostelijker van Kinderdijk afgevoerd moet worden. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe indeling van Overwaard en Nederwaard met elk hun eigen afvoerpunt(en).

Het watersysteem van Kinderdijk is door de bijzondere cultuurhistorische waarden bestempeld als Unesco Werelderfgoed. De gemalen J.U. Smit en Kok in Kinderdijk vallen hier ook onder. Vanwege de status van werelderfgoed is het zeer lastig om in Kinderdijk extra gemaalcapaciteit te realiseren.

Flexibel Afsluitmiddel Achterwaterschap

Wat is een flexibel afsluitmiddel Achterwaterschap?

Om een nieuwe indeling van de Overwaard en Nederwaard mogelijk te maken worden de twee systemen van elkaar gescheiden met een afsluitmiddel in het Achterwaterschap nabij de Ammersche boezem. Dit afsluitmiddel staat in principe altijd dicht, waardoor de afvoer van de Nieuwe Nederwaard en Nieuwe Overwaard van elkaar zijn gescheiden. We noemen het wel een 'flexibel' afsluitmiddel, want het wordt wel passeerbaar voor de recreatievaart, vissen, schaatsers en kanoërs. Ook in geval van bijvoorbeeld droogte moet het water van het ene systeem naar het andere gelaten kunnen worden.

Opening Middelhade

Waarom is een opening van de Middelhade nodig?

Vanwege het plaatsen van het afsluitmiddel in het Achterwaterschap hoeft er minder water afgevoerd te worden via het Kokgemaal. Hierdoor ontstaat een overcapaciteit van het Kok-gemaal. Uit onderzoek is gebleken dat op termijn deze overcapaciteit nodig is om het water uit de Nederwaard af te kunnen voeren. Andere oplossingen om de capaciteit van de Nederwaard te vergroten hebben grote gevolgen voor het werelderfgoed. Om het water uit de huidige Nederwaard op termijn af te kunnen voeren, moet het wel aangesloten worden op het Achterwaterschap. Hiervoor is een opening in de Middelhade nodig van ca. 70-100 meter breed.

Waarom is de locatie voor de opening Middelhade bij de schutsluis gekozen?

Uit onderzoek blijkt dat deze locatie het meest kansrijk is. Hier liggen de beide boezems namelijk dicht bij elkaar en liggen zij op afstand van het Unesco Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout. Een opening van de Middelhade dichtbij het Werelderfgoed zou een zeer negatief effect hebben op de werelderfgoed waarde. Tevens zou een verder oostelijk gelegen verbinding betekenen dat er een

nieuwe boezem gerealiseerd moet worden dwars door de huidige polders met alle negatieve gevolgen van dien.

Peilverlaging in het Achterwaterschap

Waarom wordt het peil van het Achterwaterschap verlaagd?

Het verlagen van het peil kent twee redenen. De eerste is dat op termijn ook het Kok-gemaal nodig is om het water van de Nederwaard af te kunnen voeren. Daarvoor is een opening in de Middelkade nodig en dient het peil op het Achterwaterschap hetzelfde peil als de Nederwaard te krijgen. De tweede reden is dat door de peilverlaging de kade opgave langs het Achterwaterschap verkleind wordt doordat er minder hoogte nodig is.

Welke effecten heeft de peilverlaging?

De mogelijke effecten zoals bijvoorbeeld op de natuur (Natura2000), de kades en de fundering van de molens op de Molenkade zijn we momenteel nog aan het onderzoeken. Indien nodig worden er aanvullende maatregelen genomen.

Waarop heeft de partiële peilverlaging Achterwaterschap betrekking?

De partiele peilverlaging Achterwaterschap heeft alleen betrekking op het verlagen van het dagelijkse boezempeil met 15 cm van NAP -0,75 m naar NAP -0,90m. Hiervoor wordt in 2019 een partiële herziening van het Peilbesluit genomen. De peilen in de polders worden met deze partiële peilverlaging niet aangepast.

Afsluitmiddel Graafstroom en Poldergemaal Blokland

Hoe wordt het afsluitmiddel in de Graafstroom ingezet?

De boezem blijft zoals deze is, maar we gaan een afsluitmiddel plaatsen dat onder dagelijkse omstandigheden open staat maar bij hoogwater dichtgezet kan worden. Op die manier blijft het waterpeil in de Graafstroom op hetzelfde peil als het dagelijkse peil. Met dit afsluitmiddel reduceren we de kadeverbetering aanzienlijk. Over de aard van de constructie is nog geen besluit genomen. Daarom ook deze verkenning. Vragen zoals waar moeten we aan voldoen en waar moeten we rekening mee houden, worden meegenomen in het onderzoek.

Welke effecten hebben het verplaatsen van Poldergemaal Blokland en het afsluitmiddel in de Graafstroom op de waterkwaliteit van de Graafstroom?

De effecten door het afsluitmiddel en het verplaatsen van Poldergemaal Blokland op de waterkwaliteit in de Graafstroom zijn onderdeel van het onderzoek. Resultaten zijn nog niet beschikbaar.